

DESTRĂMAREA SISTEMULUI COLONIAL AL IMPERIALISMULUI. CONSTITUIREA ȘI DEZVOLTAREA NOILOR STATE INDEPENDENTE DUPĂ AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL

GHEORGHE N. CAZAN

La începutul secolului XX marile puteri imperialiste terminaseră de împărțit globul pământesc și se pregăteau să intre în luptă armată pentru reîmpărțirea lui. Cele două miliarde de oameni care trăiau în țările coloniale nu contau decât ca obiect de jaf. Aproape 70% din populația globului trăia în 1919 în posesiunile coloniale ale puterilor imperialiste.

Marea Revoluție Socialistă din Octombrie a avut un puternic ecou și în țările Asiei și Africii dominate de imperialism. A început aci o epocă de mari frământări revoluționare care avea să se termine după 3—4 decenii prin doborârea jugului colonial. Se ridica pe o treaptă nouă lupta revoluționară a poporului chinez, semnalul constituindu-l mișcarea de la 4 mai 1919. În Coreea stăpînită de imperialismul japonez s-a declanșat în același an o răscoală de eliberare. India trecea printr-o perioadă de avînt revoluționar fără precedent. Afganistanul ducea în 1919 greul război de independență împotriva Angliei. Tot în anul 1919 au avut loc răscoale antiimperialiste în Egipt și Siria. Poporul turc a dus o luptă dîrză pentru păstrarea statului național amenințat cu împărțirea de către puterile imperialiste și aliații lor. În 1921 a triumfat revoluția populară în Mongolia.

V. I. Lenin a acordat o atenție deosebită fenomenului revoluționar care se dezvolta în Asia și Africa, subliniind faptul că țările coloniale se transformă din rezerve ale imperialismului, în rezerve ale revoluției. Deși în perioada dintre cele două războaie mondiale mișcarea de eliberare națională n-a reușit să triumfe pe deplin într-o țară sau alta, forțele ei s-au organizat și maturizat, ridicîndu-se pe o treaptă superioară în perioada care a urmat celui de-al doilea război mondial. În lupta pentru dobîndirea independenței popoarele coloniale au folosit cele mai diverse mijloace: lupta politică, acțiunea culturală, grevele politice de masă, insurecția armată.

Istoria ultimelor decenii infirmă afirmațiile apologetilor colonialismului, după care metropolele și-ar fi ajutat coloniile să „parvină la independență”. În perioada după război lupta armată împotriva stăpînirii coloniale s-a desfășurat în Indochina, Indonezia, Arabia de sud, Algeria, Kenya, Madagascar etc. și se desfășoară cu vigoare în coloniile portugheze, în Africa

de sud, în Rhodesia ș.a. Acțiuni politice de masă au avut loc în India, Birmania, Siria, Liban, Guineea, Ghana, Mali ș.a.

Lupta de eliberare națională a popoarelor asuprite de imperialism s-a desfășurat în condițiile victoriei socialismului în 14 state ale globului pământesc și formării sistemului mondial al socialismului, în condițiile începerii construirii comunismului în U.R.S.S. și ale victoriilor istorice dobândite de poporul chinez.

În zilele noastre sistemul mondial al socialismului exercită o puternică influență și o uriașă forță de atracție asupra țărilor care și-au dobândit independența în cursul ultimului sfert de veac. Aceste țări sînt componente ale procesului revoluționar mondial, întăresc forțele care se opun imperialismului. Partidele comuniste și muncitorești dau o înaltă apreciere mișcării de eliberare națională, contribuției statelor din Asia și Africa la lupta împotriva reacțiunii, imperialismului și războiului.

Este cunoscut faptul că pînă în 1945 în Asia și Africa erau puține state independente. Ca urmare a destrămării sistemului colonial, pe harta politică a lumii au apărut 70 de noi state. În Africa s-au constituit pînă în prezent 41 de state independente iar nouă zecimi din suprafața continentului african aparțin acestor țări.¹ Astăzi sub dominația colonialismului se află mai puțin de 10% din populația globului pământesc. Dobîndirea independenței naționale după război a fost rezultatul unui proces istoric care va continua pînă la scuturarea jugului colonial de toate popoarele. Să nu uităm că Portugalia continuă să stăpînească în Africa o suprafață de 2.043.870 km.², în care trăiesc peste 13 milioane oameni!

Tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia la Congresul X al Partidului Comunist Român necesitatea imperioasă a lichidării definitive a colonialismului și a oricăror alte forme de dominație impuse popoarelor.

„Una din problemele cele mai importante ale lumii de azi — spunea secretarul general al partidului nostru — este lichidarea definitivă a colonialismului și a noii forme de dominație a popoarelor — neocolonialismul —, asigurarea dezvoltării economico-sociale independente a tinerelor state”.²

Procesul apariției noilor state independente după al doilea război mondial a început mai întîi în Asia. La 17 august 1945 și-a proclamat independența republica Indonezia, acest eveniment fiind urmarea directă a răscoalei victorioase a poporului indonezian împotriva cotropitorilor japonezi. În anii 1945—1949 poporul indonezian a fost nevoit să ducă o luptă armată grea împotriva colonialiștilor olandezi, care voiau să-și restaureze stăpînirea în țara „celor 3000 de insule”, cum este denumită uneori Indonezia. În anul 1949 Olanda a impus guvernului Indoneziei așa numita Uniune olandeză-indoneziană prin care Indonezia rămînea într-o legătură personală cu Olanda. Această Uniune a fost anulată în anul 1955 de către Indonezia.

La 2 septembrie 1945 președintele Ho Și Min a proclamat la Hanoi Republica Democrată Vietnam, însă colonialiștii francezi au declanșat în de-

¹ A. Bumbac, *Lupta popoarelor africane pentru lichidarea ultimelor citadele ale colonialismului*, în „Lupta de clasă”, nr. 1/1972, p. 115.

² *Congresul X al Partidului Comunist Român*, Editura politică, București, 1969, p. 81.

cembrie 1946 un război crud împotriva R. D. Vietnam, care s-a terminat în 1954 cu victoria istorică a poporului vietnamez. La conferința de la Geneva din 1954 a fost recunoscută independența R. D. Vietnam și a celorlalte state din peninsula Indochina. După cum se știe, în Vietnamul de sud locul colonialiștilor francezi a fost luat de imperialismul american, care duce de aproape un deceniu un război de agresiune împotriva poporului vietnamez.

În anul 1947 Marea Britanie a acordat statut de dominion Indiei și Pakistanului iar ulterior ambele state s-au proclamat independente. Cele două state apărute în locul vechii Indii britanice s-au constituit după principiul religios (hinduși și musulmani). Între India și Pakistan au apărut de la început grave divergențe pe chestiuni teritoriale, religioase ș.a. care au dus la ciocniri armate, cum a fost cea din decembrie 1966 pentru Cașmir și cea mai recentă, din noiembrie-decembrie 1971, de pe urma căreia în Pakistanul de răsărit a apărut un nou stat, statul Bangla Desh.

În 1948, la 9 septembrie, s-a proclamat R. P. D. Coreeană, eveniment de mare însemnătate, care marca victoria revoluției de democrație populară într-un alt stat din Asia. În 1948 s-au proclamat independente Birmania, Ceylonul și alte state asiatice. Deși China n-a intrat formal în rîndul țărilor coloniale și istoria ei, ca și R. P. Mongole, a R. D. Vietnam și a R. P. D. Coreene se tratează odată cu a celorlalte țări socialiste din Europa și America, proclamarea R. P. Chineze, la 1 octombrie 1949, a înlăturat pentru totdeauna dependența Chinei de imperialism, jaful bogățiilor ei și amestecul puterilor străine în treburile ei interne. Proclamarea R.P.Chineze a avut un puternic ecou în rîndurile popoarelor care luptau pentru scuturarea jugului imperialist.

O situație aparte s-a creat în anii aceia în țările Orientului Apropiat. Între 1945—1948 s-au constituit ca state independente Siria, Libanul, Transiordania și Israel. Între statele arabe și Israel au apărut, de la bun început, grave conflicte care au dus la trei războaie. În anul 1947 O.N.U. hotărîse să retragă Angliei de la 15 mai 1948, mandatul asupra Palestinei, iar pe teritoriul acestei foste colonii să se creeze două state: unul arab și unul evreu. La 14 mai 1948, pe cea mai mare parte a teritoriului Palestinei s-a constituit statul Israel. Circa 800.000 de arabi palestinieni s-au refugiat pe teritoriul statelor arabe vecine. La scurt timp după proclamarea statului Israel, între acesta și statele arabe a izbucnit un război. Armistițiul încheiat în 1949 n-a adus pacea în zonă. În octombrie-noiembrie 1956 statul Israel a participat la agresiunea Angliei și Franței împotriva Egiptului, iar în iunie 1967 a izbucnit un nou război între Israel, Egipt, Iordania, Siria, Liban, Irak ș.a. Acest război s-a soldat prin ocuparea de către trupele israeliene a unor teritorii aparținînd Egiptului, Iordaniei, Siriei ș.a. La 22 noiembrie 1967 Consiliul de Securitate al O.N.U. a adoptat o rezoluție pentru reglementarea conflictului. Această rezoluție cere Israelului să-și retragă trupele din teritoriile ocupate, recunoașterea dreptului la existența independentă a tuturor statelor din zonă, în cadrul unor frontiere garantate, apoi soluționarea problemei refugiaților palestinieni. Statul nostru consideră situația din Orientul Apropiat ca un periculos focar de război și apreciază că punerea

în practică a rezoluției Consiliului de Securitate oferă o bază rezonabilă pentru rezolvarea situației din această zonă.³

Un loc important în lupta antiimperialistă în Orientul Apropiat îl ocupă Republica Arabă Egipt. Egiptul era în mod formal un stat independent însă prin tratatul anglo-egiptean din 1936 Marea Britanie își menținea pozițiile colonialiste în această țară, bazându-se pe cercurile reacționare din jurul monarhiei.

La 23 iulie 1952 la Cairo s-a produs o lovitură de stat militară, în urma căreia regele Faruk a fost detronat și obligat să părăsească țara. Puterea a fost preluată de un Consiliu revoluționar care a proclamat republica la 18 iulie 1953. În 1954 colonelul Gamel Abdel Nasser a ocupat funcția de președinte al statului și șef al guvernului. Sub conducerea sa guvernul egiptean a trecut la îndeplinirea unui program de reforme cu caracter antifeudal și antiimperialist. Printre cele mai importante măsuri a fost naționalizarea, la 26 iulie 1956, a companiei Canalului de Suez, deținută de capitaliștii anglo-francezi. Această măsură a determinat opoziția violentă a Angliei și Franței față de Egipt și intervenția armată anglo-franco-izraeliană la 30 octombrie 1956. Avertizate serios de Uniunea Sovietică, lipsite de sprijinul S.U.A., cele trei țări agresoare au fost silit să-și retragă forțele militare din Egipt până în decembrie 1956.

La mijlocul deceniului al șaselea al secolului nostru a început unul dintre cele mai remarcabile procese istorice: eliberarea Africii. În 1956 au devenit independente Sudanul, Marocul și Tunisia; în anul 1957 Ghana, în 1958 Guineea. Anul 1960 a fost „anul Africii“, când 17 foste colonii franceze, engleze, belgiene, cu o populație de 80 milioane de locuitori, și-au dobândit independența.

În 1962 s-a încheiat victorios lupta armată a poporului algerian împotriva colonialismului francez. Franța a recunoscut independența Republicii Democratice și Populare Algeriene, fiind nevoită să instituie cu fostul „departament de peste mare“ relații noi. În același an au fost lichidate posesiunile coloniale portugheze din India-Daman, Diu, Goa, iar Irianul de vest a fost alipit Indoneziei. Cu trecerea anilor alte țări din Africa, insule din Oceanul Atlantic și Pacific s-au constituit ca state independente. La 1 ianuarie 1959 a triumfat revoluția populară în Republica Cuba, fostă, până atunci semi-colonie a S.U.A.

Prăbușirea sistemului colonial al imperialismului a agravat, fără îndoială, criza generală a capitalismului, a ascuțit contradicțiile interne și externe ale capitalismului.

Țările care și-au dobândit independența în cursul ultimelor decenii au moștenit o situație extrem de grea după îndelungata stăpânire colonială. Marea majoritate a țărilor afro-asiatice au fost țări agrare, orientate de colonialiști spre monocultură, spre cultivarea unor plante destinate exportului (arbori de cauciuc, trestie de zahăr, cacao, cafea, tutun etc.). Multe din aceste țări erau nevoite să importe cereale. În același timp, țările din

³ N. Ceaușescu, *Raportul Comitetului Central la Congresul X al P.C.R.*, loc. cit., p. 82.

Asia și Africa posedă zăcăminte de metale neferoase ca aur, argint, uraniu, cositor, zinc, mangan ș.a. Astfel, exportul african este compus și în prezent în proporție de 75% din produse agricole și 25% minereuri. 70% din exportul Ghanei îl constituie boabele de cacao; cafeaua și bananele formează 60% din exportul Guineii ș.a.

Monopolurile imperialiste controlează producția de minereuri într-o serie de țări ale Africii iar pînă nu de mult monopolul belgiano-englez „Union Minière du Haut Katanga” era adevăratul stăpîn al Africii de mijloc. În apriga luptă de concurență în Africa și în Asia se întîlnesc monopolurile americane, engleze, vest-germane, japoneze, franceze, italiene ș.a.

Principalele țări capitaliste dispun de 22 miliarde de dolari investiții în Africa, de pe urma cărora obțin un profit anual de 2 miliarde de dolari.⁴ În același timp, ele obțin din investițiile și schimburile neechivalente cu țările Asiei, Africii și Americii Latine un profit anual de 20 miliarde dolari.⁵ Este ușor de înțeles că puterile imperialiste nu sînt dispuse să renunțe, de bună voie, la pozițiile economice pe care le au în fostele țări coloniale și folosesc un arsenal de mijloace pentru a-și consolida și perpetua prezența.

Îndelungata exploatare colonială a provocat cumplite suferințe popoarelor din fostele colonii. Venitul național mediu este de 10—15 ori mai mic în țările afro-asiatice decît în țările capitaliste dezvoltate. Șomajul, foamea, condițiile mizerabile de locuit, lipsa de asistență socială sînt probleme dintre cele mai dificile ale țărilor în curs de dezvoltare. Astfel, în India erau în anul 1967 peste 10 milioane șomeri iar peste 80% din populație era analfabetă.⁶ În țările africane circa 50% din copii nu ating vîrsta de 15 ani.

Țările afro-asiatice dispun încă de mijloace economice reduse datorită înapoierii și subdezvoltării. Industria grea și constructoare de mașini este în faza de dezvoltare iar agricultura n-a depășit încă sistemul monoculturii. Aplicarea măsurilor de dezvoltare a industriei și agriculturii sînt îngreunate de existența capitalului privat și de relațiile agrare dominate de puternice rămășițe feudale, iar în Africa, în regiunile triburilor, chiar de rămășițe ale comunei primitive.

După dobîndirea independenței naționale, statele din Asia și Africa au pornit pe calea grea a luptei cu înapoierea și subdezvoltarea, a luptei împotriva exploatării imperialiste. În țările afro-asiatice există diferite tipuri de sisteme politice — pluripartinice, monopartinice. În general, puterea aparține burgheziei naționale, sprijinită de clasa muncitoare, de masele țărănești și de mica burghezie. În multe din aceste țări, ca de exemplu în Birmania, Algeria, Egipt, Guineea, Mali ș.a. au fost îmfăptuite măsuri revoluționare care au lovit puternic în monopolurile străine cît și în moșieri și marele capital autohton. Adîncimea procesului revoluționar depinde în foarte mare măsură de modul în care clasa muncitoare și țărănimea din țările în curs de

⁴ Gerhard Liebig. *Nationale und soziale Revolution in Afrika*, Berlin, 1967, p. 46.

⁵ *Noveșiaia istoria stran Azii i Afriki*, Moskva, 1965, p. 16.

⁶ M. Crouzet, *L'époque contemporaine*, Paris, 1969, p. 622.

dezvoltare au posibilitatea să-și exercite rolul politic în stat, să impună burgheziei naționale un program radical de reforme. Burghesia națională, deși interesată în consolidarea independenței naționale, este înclinată, în același timp, spre tranzacții cu imperialismul. În acest sens, este edificatoare poziția marilor firme indiene Tata și Birla care colaborează intens cu monopolurile străine.⁷ Tot în India forțele reacționare grupate în organizațiile Mahasabha, Swanatra, Jan Singh se opun naționalizărilor și controlului industriei de către guvern, reformei agrare și abolirii principatelor. Forțele cele mai reacționare din țările Asiei și Africii, moșierii feudali, șeicii, unii șefi de triburi, reprezentanți ai cultului, burghesia compradoră⁸ se opun măsurilor luate de guvernele țărilor independente, iar opoziția lor trebuie combătută prin forță. Este important de reținut faptul că aceste cercuri, dacă dețin puterea, așa cum este cazul în Vietnamul de sud, Coreea de sud, Thailanda ș.a., infucează țările lor imperialismului pentru a obține ajutorul acestuia în lupta împotriva maselor populare.

Caracteristica principală a guvernelor țărilor afro-asiatice este preocuparea pentru dezvoltarea și modernizarea patriilor lor prin întărirea sectorului capitalist de stat în economia națională, prin înfăptuirea unui program amplu pe plan economic și social. În numeroase din țările afro-asiatice (India, Birmania, Indonezia pînă în 1965, Egipt, Guineea, Mali etc.) au fost adoptate planuri de dezvoltare economică care prevăd, în general, construirea unei baze industriale proprii. Statele în curs de dezvoltare au efectuat un amplu program de naționalizări și au introdus controlul de stat în industrie, comerț, transporturi etc.

În India au fost naționalizate transportul, telecomunicațiile, energia atomică, industria de armament și s-a instituit controlul statului în industria minieră, metalurgică, constructoare de mașini, chimică ș.a. Cu ajutorul unor țări socialiste, în India s-au construit mari obiective industriale ca: uzina metalurgică de la Bhilai (cu ajutor sovietic), rafinăria de la Gauhati (cu ajutor românesc) etc. În Indonezia, în timpul guvernării președintelui Sukarno, statul a naționalizat întreprinderile olandeze, care reprezentau 70% din investițiile de capital, au fost luate măsuri pentru dezvoltarea sectorului de stat. Însă în septembrie 1965, forțele reacționare din armată, cu sprijinul imperialismului străin, au pus la cale o lovitură de stat, al cărei ascuțiș principal a fost îndreptat împotriva comuniștilor. Actualul regim militar din Indonezia a deschis larg porțile țării pentru investiții de capital străin.

Măsuri radicale au fost adoptate și în Birmania după venirea la putere a generalului Ne Win, în 1962. Au fost naționalizate întreprinderile străine, industria mare autohtonă, marile magazine etc.

Importante măsuri pentru consolidarea economică au fost luate în Egipt. Statul controlează aci peste 85% din industrie, toate instituțiile de credit, societățile de asigurare, mijloacele de transport, comerțul en gros ș.a. Au fost construite peste 800 de uzine în industria constructoare de mașini,

⁷ M. Crouzet, *op. cit.*, p. 624.

⁸ Termen portughez desemnînd o categorie socială din țările coloniale care deține monopolul sau întîietatea în relațiile cu străinii.

electronică, chimică, de automobile etc.⁹ În aceeași țară proprietatea agricolă a fost limitată la 100 feddani (50 ha.).

În Republica Algeriană Democratică și Populară statul a preluat întreprinderile și pământurile abandonate de foștii colonialiști europeni. Astfel, au fost naționalizate peste 500 întreprinderi industriale și comerciale care au aparținut europenilor precum și 2.700.000 ha. pământ arabil. În același timp, statul algerian a naționalizat și o serie de întreprinderi autohtone și a luat măsuri pentru dezvoltarea industriei de bază a țării: petrolul și gazele.

Și în țările Africii negre (Guinea, Mali, Tanzania, R. P. Congo, Zambia ș.a.) s-a creat un sector de stat în curs de dezvoltare.¹⁰

Este important de reținut faptul că în India, Birmania, Irak, R. A. Egipt, Algeria ș.a. s-au efectuat reforme agrare, însă rezolvarea problemei agrare în direcția stăpînirii pământului de către cei care-l muncesc este încă o sarcină a viitorului. În multe din țările afro-asiatice statul încurajează înființarea unor cooperative de aprovizionare și desfacere pentru meseriași, micii comercianți și agricultori. Statul depune, de asemenea, eforturi pentru dezvoltarea învățămîntului, pentru ocrotirea sănătății, pentru construcția de locuințe etc.

Cercetătorii problemelor țărilor în curs de dezvoltare scot în evidență faptul că viitorul acestor țări poate fi asigurat numai printr-o politică de industrializare și de ridicare culturală pe care trebuie s-o promoveze statul¹¹. În acest proces un rol din ce în ce mai însemnat revine clasei muncitoare. Clasa muncitoare în țările Asiei și Africii este încă restrînsă numeric, însă tendința principală este aceea de creștere. În țări ca India, Indonezia, R. A. Egipt, numărul muncitorilor a crescut rapid în ultimul sfert de veac iar rolul lor politic este, de asemenea, în creștere. Clasa muncitoare formează un detașament avansat în țările afro-asiatice și-și aduce contribuția principală la înlăturarea subdezvoltării. Muncitorii sînt organizați în sindicate¹² și partide politice. Avangarda clasei muncitoare este încadrată în partidele comuniste, care îndeplinesc un rol politic important în aceste țări. Astfel, pînă în 1965 în Indonezia existau 1.500.000 membri ai partidului comunist, dar, după lovitura de stat militară, forțele reacționare au asasinat peste 200.000 de comuniști iar sute de mii sînt deținuți în închisori. Partide comuniste puternice există în India precum și în unele țări arabe, însă de multe ori guvernele din țările menționate au trecut la reprimarea brutală a acestor partide, (în Sudan, de pildă, în vara anului 1971, autoritățile militare au executat numeroși comuniști). Partidul nostru a condamnat cu toată fermitatea asemenea practici și a arătat că ele duc la slăbirea frontului antiimperialist, lovesc în unitatea țărilor în curs de dezvoltare.

⁹ J. Rous. *Chronique de la décolonisation*, Paris, 1965, p. 340.

¹⁰ A. Bumbac, *op. cit.*, p. 116.

¹¹ J. Woodis, *Calea Africii*, Editura politică, București, 1965, p. 86—95.

¹² Peste 3 000 000 muncitori din țările africane sînt încadrați în sindicate (circa 650 000 în Maroc, 300 000 în Tunisia, 300 000 în R. A. Egipt, 200 000 în Guinea etc.). Din 1961 există o Federație a Sindicatelor din Africa care sprijină acțiunile revendicative ale oamenilor muncii de pe continent, lupta de eliberare națională.

Clasa muncitoare din țările Asiei și Africii, aliată cu masele populare, va avea un cuvânt hotărâtor de spus în ceea ce privește viitorul acestor țări — se vor dezvolta ele pe o cale capitalistă sau pe una necapitalistă, care va duce la socialism.

O piedică însemnată în calea dezvoltării țărilor afro-asiatice o reprezintă practicile neocolonialismului. Neocolonialismul urmărește să mențină țările din Africa și Asia în orbita imperialismului și după ce fostele metropole au fost nevoite să le acorde independența. Am arătat mai sus că investițiile și beneficiile pe care le realizează țările capitaliste dezvoltate în Africa și Asia sînt unul din motivele care le determină să încerce a-și perpetua prezența acolo. Formele politicii neocolonialismului sînt variate: dominația economică prin investiții și comerț, împrumuturi, așa numite ajutoare, legături cu compradorii, pătrunderea spirituală (religie, cultură), lovituri de stat, amenințare militară etc.¹³. Ne vom opri pe scurt asupra unora din aceste practici. Analiza structurii „ajutoarelor” acordate de țările capitaliste dezvoltate arată că majoritatea fondurilor sînt cheltuite în alte domenii decît în acela al dezvoltării economice, și că numai 10% sînt destinate industrializării țărilor care le primesc¹⁴.

Loviturile militare și războaiele civile provocate în țările africane cu concursul activ al puterilor imperialiste sînt piedici grele în calea dezvoltării acestor țări. Republica Zair (Congo Kinshasa) a trecut printr-o adevărată tragedie. Congo și-a dobîndit independența la 30 iunie 1960. Primul ministru, Patrice Lumumba, erou al poporului congolez, a fost înlăturat în septembrie 1960 și ucis în mod bestial în februarie 1961. Agenții imperialismului, Chombe și Kalonji, au încercat să dezmembreze statul prin proclamarea „independenței” provinciilor Katanga și Kassai, unele dintre zonele cele mai bogate în metale neferoase din lume. Nu este de mirare că organizator al secesiunii și apoi al intervenției belgiene în Congo a fost monopolul belgiano-englez „Union Minière du Haut Katanga.”¹⁵ Imperialismul american a folosit din nou steagul O.N.U. pentru a-și consolida pozițiile în această zonă. De abia în 1965, prin înlăturarea de la putere a lui Chombe și Kasavubu s-a pus capăt războiului civil și intervenției străine.

Din iunie 1967 și pînă în ianuarie 1970 în Nigeria s-a desfășurat un sîngeros război civil între armata federală a guvernului Gowon și armata provinciei estice, proclamată independentă de către generalul Ojukwu, sub numele de Biafra. De acest război, în care și-au pierdut viața cîteva milioane de oameni, între care mulți copii, n-au fost străine unele mari puteri, după cum imperialismul american a avut o legătură directă cu lovitura de

¹³ Gerhard Liebig, *op. cit.*, p. 124—135.

¹⁴ În 1963 Franța a acordat țărilor din comunitatea franceză un ajutor în valoare de 10,5 miliarde franci. Din această sumă 4,89 miliarde reprezintă furnituri și lucrări militare, 250 milioane franci s-au cheltuit pentru poliție și siguranță, 480 milioane franci pentru întreținerea funcționarilor francezi iar 3,58 miliarde franci s-au cheltuit pentru nevoile instituțiilor guvernamentale în Africa (*Ibidem*, p. 153).

¹⁵ M. Jay Belasco, H. Hammond, E. Graff, *The New Africa*, New York, 1968, p. 112—116.

stat din 24 februarie 1966 în Ghana, care a înlăturat regimul progresist al președintelui Kwame Nkrumah.

Pe continentul african se desfășoară astăzi o aprigă luptă a popoarelor împotriva ultimelor bastioane ale colonialismului și împotriva rasiștilor din Africa de sud și Rhodestia.

Guvernul portughez urmărește să pună în aplicare colonizarea a unui milion de portughezi în Mozambic, ca mai târziu, după modelul Rhodestiei, această colonie să-și proclame „independența”, perpetuând, în felul acesta, dominația portugheză.¹⁶ Însă, în Angola, Mozambic și Guineea-Bissau popoarele s-au angajat într-o luptă armată hotărâtă împotriva colonialiștilor portughezi. Popoarele acestor țări au în fruntea lor organizațiile: Mișcarea populară pentru eliberarea Angolei (M.P.L.A.), Frontul de eliberare din Mozambic (F.R.E.L.I.M.O.) și Partidul African al Independenței din Guineea-Bissau și Insulele Capului Verde (P.A.I.G.C.). Partidul Comunist Român întreține strânse legături de prietenie cu mișcarea de eliberare națională din coloniile portugheze și-i acordă un sprijin direct. Cu prilejul vizitei făcute anul trecut în țara noastră, Agostinho Neto, președintele M.P.L.A. a declarat: „Aș vrea să mă fac interpretul sentimentelor de grațitudine pentru faptul că în politica statului român un rol important revine sprijinului față de noile state și față de popoarele care luptă cu arma în mână pentru a-și dobândi independența. Mișcarea noastră dă o înaltă apreciere acestei politici care înfăptuiește în practică principiile internaționalismului.”¹⁷ După cum se știe, recent, printr-o hotărâre a Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România s-a constituit *Fondul de Solidaritate Internațională*, destinat sprijinirii țărilor în curs de dezvoltare și mișcărilor de eliberare națională.

Vizita pe care a întreprins-o de curând, tovarășul Nicolae Ceaușescu în unele țări africane a fost o manifestare calduroasă a prieteniei poporului român cu popoarele Africii, o afirmare puternică a sprijinului pe care țara noastră îl acordă Africii.

În politica externă a țărilor afro-asiatice un loc important revine legăturilor cu țările socialiste. Astfel, între India și U.R.S.S. există un tratat de prietenie, țările socialiste au acordat țărilor în curs de dezvoltare credite pe termen lung și cu procente minime, cu ajutorul cărora s-au construit, în ultimul deceniu, peste 1000 obiective industriale în țările asiatice și africane. Se cuvine a fi relevată importanța marelui baraj și a centralei hidroelectrice de la Assuan în Egipt, obiective industriale construite cu ajutorul U.R.S.S. La rândul ei, R. P. Chineză a acordat însemnate ajutoare Pakistanului, Guineei, Republicii Mali și altor țări.

Republica Socialistă România întreține relații economice cu peste 50 de țări afro-asiatice și latino-americane, iar raporturi diplomatice cu peste 30. Partidul Comunist Român consideră că strângerea legăturilor cu țările în curs de dezvoltare și cu mișcărilor de eliberare națională constituie o sarcină de prim rang, iar îndeplinirea ei duce la întărirea frontului antiimpe-

¹⁶ A. Bumbac, *op. cit.*, p. 117—118.

¹⁷ *Ibidem*, p. 126.

rialist. Delegația României la O.N.U. cît și la conferințele mondiale pentru dezvoltare a făcut numeroase propuneri pentru intensificarea ajutorului acordat țărilor în curs de dezvoltare, a condamnat vehement colonialismul și neocolonialismul. Țara noastră, prin glasul autorizat al conducătorilor ei, își exprimă convingerea fermă că tinerele state vor reuși să înlăture toate vestigiile trecutului și să-și construiască un viitor socialist.

Țările afro-asiatice, reprezentînd două treimi din membrii O.N.U., își aduc o contribuție importantă la rezolvarea problemelor majore ale relațiilor internaționale. Prin votul țărilor socialiste și al țărilor afro-asiatice a fost rezolvată, la 26 octombrie 1971, importanta problemă a restabilirii drepturilor R. P. Chineze la Organizația Națiunilor Unite. Țările afro-asiatice își aduc o contribuție la fel de importantă la rezolvarea problemelor din zonele lor. Conferințele internaționale de la Bandung, Cairo, Addis-Abeba ș.a. au fost foruri în care aceste țări s-au afirmat ca subiecte importante ale relațiilor internaționale, ca factori activi în lupta pentru pace.

În același timp, țările afro-asiatice sprijină lupta de eliberare în coloniile portugheze, lupta popoarelor africane împotriva politicii de apartheid practică de rasiștii din Republica Africa de Sud și Rhodezia. Situația din Africa de Sud și Rhodezia a fost dezbătută în repetate rînduri la O.N.U. sau la reuniunile Organizației pentru Unitatea Africană în care intră țările Africii și s-au adoptat hotărîri care condamnă politica rasiștilor de la Pretoria și Salisbury. O.N.U. a hotărît să retragă mandatul R.S.A. asupra teritoriului Namibiei, însă guvernul R.S.A. refuză să-și retragă autoritățile și armata din această țară. Recenta sesiune a Consiliului de Securitate, care a avut loc la Addis-Abeba, este o dovadă clară a rolului crescînd pe care țările afro-asiatice îl joacă în viața internațională, o mărturie a faptului că problemele continentului african trebuie rezolvate cu concursul întregii omeniri.